

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A törvényes főhibákról és a kezességről. — Kertészeti szakosztályunk működése. Szentgyörgyi Lajos. — Kolozsvári löversenyek. — Egyveleg: Veszett eb marása ellen. Dugványok biztos meggyökeresedése. Észak-Európában. Gyümölcsfák és cserjék. Madárijesztő. Állatkiállítás. Értesítés. — Üzleti heti szemle — Piaczi árak. — Hirdetések.

A törvényes főhibákról és a kezességről.

Fel lévén szólítva, hogy közöljem az állatkereskedést szabályozó szavatossági törvényt kapcsolatban a kórfolyamatok és az elkövethető csalások leírásával: czél-szerűnek véltem gazdáink figyelmét, kik — tájékoztatlanság miatt — igen gyakran meglehetősen anyagi károkat szenvednek, a következőkre felhívni:

Kezességi törvények keletkezése.

A kezességi törvények már századoktól fogva léteznek és azoknak gyakorlati értékét az idő kellően kiprobálta. Hazánkban az erre vonatkozó tárgyalást és törvényjavaslatot rövid idő alatt várhatjuk, mivel a jelenben érvényben álló határozatok hiányosságát rég óta érezzük. Valószínűleg az 1865. évi Bécsben tartott nemzetközi állatorvosi congressus határozatai fognak ez alkalommal kiindulási pontul szolgálni a mi módosítandó törvényjavaslatunknak.

— A kezességi törvények első nyomai már a római jogban találhatók; ezek értelmében az eladó köteleztetett az eladandó tárgynak hiányait bevallani, kivéve azokat, melyeket a vevő is könnyen felfedezhetett. Az ó-germán törvények szerint is a rejtett hibával bíró állatok eladása tiltva volt és csak a feltünőbb hibák képeztek kivételt; ha pedig a hiba olyan volt, hogy még az eladó előtt is ismeretlen lehetett, ez főeskü felajánlása és annak letétele után felmentetett minden felelősségtől.

Ezen régi törvények azonban sok utólagos panaszt

idéztek elő úgy a római, mint az ó-germán törvényeknél és ezért a szaktudósok igyekeztek azokat a tudomány haladása szerint biztosb alapra fektetve módosítani.

Kezességről.

Országunk szokása szerint a kezesség alatt azt értjük, hogy midőn az eladó vásárt köt, egyszersmind nyilatkozni tartozik, hogy az állat, melyet el ad, semmi nemű titkolt betegségben nem szenved; ha ezt szóval nem fejezné ki, mégis a törvényes főhibákért felelősséggel tartozik, úgy, hogy ha később a törvényt szabta határidőn belől a vevő észreveszi a megvásárolt állatnak ilyen hibáját és azt hivatalosan bejelenti, vagy az eladónak tudomására hozza és a kérdéses állatot szakértővel megvizsgáltatja: panaszjoga fennmarad és azt érvényesítheti. Kivételt képez azonban, ha az eladó az állat átadásakor nyilatkozatot tett és a meglevő s kérdés alatti hibát kinyilatkoztatta és a vevő annak tudomásával birt, mit az eladó igazolni köteles. Ennélfogva mindég szükséges, hogy a vásároknál, főleg idegen helyen vett állatoknál, a vásárt kötők írásban, vagy tanuk jelenlétében kösség meg az alkut.

A viszkereseti panaszokra fennálló törvényes főhibák az osztrák birodalomban és Magyarországon is ez idő szerint, az állatkereskedést szabályozó rendeletek, a polgári törvénykönyv II-ik részében 922-ik §-tól bezárólag 937-ig foglaltatnak. Ezeket egytől-egyig minden állatkereskedést folytató egyénnek tudni szükséges, de jelen alkalommal csakis a minket legközelebből érdeklő 924 és 925-ik §§-okban említetteket tartom szó szerint közlendőknek:

„924-ik §. Ha valamely állat az átvétel után 24 óra lefolyása előtt megbetegül vagy elhull, akkor azon föltevés áll, hogy már átvétele előtt volt beteg.“

„925-ik §. Ugyanazon föltevés áll:

1-ször. Hogy ha nyolcz nap alatt disznóknál a borsóka, juhoknál a himlő és rüh, vagy ha ez utóbbi állatnemenél

két hónap alatt a férges tüdővész vagy mételey fedezték fel.

2-szor. Hogyha a szarvasmarhánál az átvétel után harmincz nap mulva a szerelmesség (hólyagos nyavalya, Stiersucht) jön létre.

3-szor. Hogyha lovaknál és a teherhordó állatoknál az átvétel után tizenöt nap mulva a gyanus orrtakár, vagy taknyosság, valamint a fuladozás, vagy harmincz nap alatt a csira, bőrféreg, vagy a havi vakság ösmertetik fel.

Megjegyzendőnek vélem, hogy a Bécsben 1865 évben tartott állatorvosi congressus egyes betegségekre nézve módosításokat ajánlott; s ajánlatba hozta a törvényes főhibák közé való felvételre: a tüdőgümösödést 28-, tüdővérszt 20- és a keleti marhavérszt 7 napra az eladás után.

A 924-ik §-ra csakis azon megjegyzésem van, miszerint minden oly kórfolyam miatt, mely lázas tünetekkel jár, ha a vásár után elhullás jőne létre, 24 órán belől, orvosi vizsgálat és szakértői írásbeli bizonylat alapján a vásárlónak viszpanaszra jogot ad.

* * *

A törvényes főhibák felősméréséről.

I. A borsókakór (Finnenkrankheit.)

Ezen betegség a sertéseknel a sejtiszóveti hólyagfark (*cisticercus cellulosa*) által jön létre, mely feltalálható, mint betokolt féreg, különösen a kötszóvetben, izmokban és kisebb mérvben a test többi részeiben mindenütt; ez a közönséges galandóc *taenia* (*taenia solium*) ébrényéből fejlődik.

Felismerése, míg az állat él, laikusok előtt nagyon nehéz, mivel a leggyakorlottabb szakértőket is cserbe hagyja, ha a szokott helyeken a jelek nem tűnnek fel a még kifejletlen állapot miatt; pedig ha az állat felbonczoltatik, megkaphatni. A hólyagfarknak élő állaton való vizsgálata alkalmával, a gyanus állatot le kell huzni lábáról s száját egy kerek fa segítségével szétfeszítvén, nyelve kihuzatik; ekkor ha a nyelv gyökerét és főleg az alsó részét, végig tapintjuk mutató ujjunkkal, bizonyos csekély kiemelkedések érezhetők; ezek ismertető jelei az állatban meglevő hólyagfarknak, mely még a szemhéjak alatt is, ha azokat kifordítjuk, szintén található.

Ha azon részeket, hol a kiemelkedések vannak, éles eszközzel bevágjuk, a kölestől gyöngykása nagyságig terjedő hólyag-férgeket azonnal kinyomhatjuk.

Budapesten a kőbányai sertés-vesztegeldében, hová legtöbbnyire a Dunafejedelemségekből hozatnak be, az e végre kirendelt szakértők által történt megvizsgálatás után egészségi igazolvánnyal láttatnak el; ha azonban az állatokban borsóka jelenléte konstatáltatott, az ilyenek azonnal elkülönítetnek, kiirtatnak és minden részök, a már ott e végre felállított földében szappannak kifőzetik.

Ezen eljárásunk ismeretes a külföld előtt és a nagyméltóságn földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium eléggé nem becsülhető intézkedésének köszön-

hető, hogy Magyarországon a sertéskereskedéstüzem oly haladást tett.

A borsókáról a régibb időben azt hitték, hogy nem kívülről veszi fel az állat, hanem benne magában jön létre; ma a valódi fejlődés ki van kutatva és ez kiválóan „Küchenmeister“-nek köszönhető.

Ha a borsókás húst és nyers szalonnát kimérik és az ilyen emberek megeszik, bennök a borsókától galandóc (pántlika gelesztta, *taenia solium*) fejlődhetik ki; ha a pántlika gelesztának ébrényeit vagy petéit megeszi a sertés, ez viszont borsókát szül. Nemkülönb, ha a kutyáknál található galandféreg petéi és ébrényei a legelőn fűvel vagy az istállóban a takarmánnyal a juh gyomrába juthatnak, kifejlődhetik, az agyvelő sokfejtü belénye (belféreg — *coenerus polycephalus cerebri*) és előidézi a mindenki előtt ismeretes kergekórt és ágyékbénaságot, mely utóbbi „ágyék-kergeség“ néven ösmertes. Zlamál állítása szerint ez nem jó megnevezés, mivel az ily állatok nem forognak, hanem a hólyagfarknak a gerinczvelőben léte miatt: düledező és szélhüdeshez hasonló kórtüneteket mutatnak. E betegség későbbi idő tartam alatt jelentkezik rendszeren a juhoknál, miként az agyban előforduló kergekór; az ágyékbénaság a juhoknál második kórve után fejlődik és oka felbontás után, mindég megtalálható.

Ha nem figyelnek a gazdák és nem égetik el az ily legfőleg 6—18 hónapos juhoknál előforduló kergekórban leölt állatnak fejét, hanem oda adják az örzökutyáknak, az abban levő hólyagfarkból ismételt galandóc lesz.

Nevezetes a hólyagfarknak vándorlása, mivel van még egy betegség, mely főleg a májban jön elő, burkonyok (*echinococcus polymorphus*) alakjában. Ez előtt pár évvel jeles állatorvosi tanintézeti tanárunk dr. Czako bonczolt egy ökor májat, melynek sulya: 88 kgr. 48 dgramm volt. Rajta burkonyok voltak dió-, ököl- egész emberfőnyi mekoraóságig; górcsóvel vizsgálva a burkonyok tartalmában a féregnek tönkre ment maradványai, különösen azok horgai nagy számmal tüntek fel.

A májburkonyok az embereknél is mutatkoznak és (gamóc, *Echinokocken in der Leber*) czimen iratnak le. Mely néha nagyon is veszélyes természetü s Islandban oly gyakori, hogy ott előforduló összes betegségeknek a májburkony $\frac{1}{8}$ -át teszi.

Küchenmeister Islandban a nagyszámmal tartott kutyáktól és a folyóviznek, mely nagyban használtatik, magasabb hőmérsékétől származtatja. Nimayer azt írja: „A kutyák a szájon, vagy végbélen át, vagy az elgenyedő tömlőkből kiürült és vigyázatlan kezelésben részesült hólyagokat valószínűleg megették.“

Ily féle betegség volt az is, mely nem régiben hazánk egyik kitiűő fiát vitte sirba.

Mindezen adatok alapján nemcsak a keleti marhavész elleni biztosság végett, hanem ember- és állategészségügyi tekintetből is szükséges, hogy a vágóhidak úgy állittassanak fel, miszerint az ezeken alól fekvő rész itató helyül ne

szolgáljon. Szerintem pedig nemcsak a marha, de mindenféle elárúsításra szánt húсок és nevezetesen a disznó- és juhhús kóros részei, melyek burkonyokat tartalmaznának a hólyagfark minden nemeivel megsemmisítenek. Ez azonban belügyi kérdése a községeknek, hogy a házi állatok eladására nézve saját hatáskörükben az elővigyázati intézkedéseket megtegyék, mivel a magas ministerium kész örömezt beléegyeznek, hogy minden elárúsítandó hús eleve megvizsgáltassék és vágóhidón való levágatás után árusíttassék el.

A borsóka-kór kezességi határideje a megvételtől számítva nyolcz nap.

(Folyt. köv.)

Kertészeti szakosztályunk működése.

III.

Április 18-án igen szomorú kötelességet teljesít elnök az által, hogy tudatja Szentgyörgyi József páratlan buzgalmu szaktárs elhalálózását, felkérve egyszersmind a jelen levő tagokat, miszerint holnap délután a temetkezési végtisztesség megadásán testületileg részt venni sziveskedjenek; a jelen nem levőkre nézve pedig intézkedett, hogy körözüvényileg értesíttessenek és hívassanak meg a szomorú aktusra. Mély fájdalomt fejezte ki jegyzőkönyvileg is a szakosztály az érzékenyen súlytó veszteség fölött, valamint kiterjesztette figyelmét arra is, hogy a boldog emlékü tagtársnak neje s hozzátartozói részvét-ir a tilag értesíttessenek, a szakosztályi tagokat is méjjen súlytó csapás érzete felől.

Legyen áldott emlékezete a sok tekintetben kipótolhatlan elköltözött szellemnek!!

Aztán Filep Elek földbirtokos ur levelét terjeszti elő jegyző, melynek alapján kimondatik, hogy jövőben ötven drb. ojtógalynál kevesebb nem expediáltatik; annyival is inkább, mivel 40—50 fajnak összeállításá végtelen időbe és fáradságba kerül; megtörténvén nem egyszer, hogy az illetők egy-egy fajból csupán egy galyat rendelnek, a mi tulajdonképpen egyre menne ki, ha aztán az aránytalanság oly nagyra nem ütne ki magát más tekintetben. A mi pedig azt illeti, hogy hiányosan kapja valaki a megrendelt fajokat, az megtörténhetik bárhol, ha pl. elfogyott már valamely faj, vagy éppen nem termelt az illető faj fán arra való kiadható oltógaly.

Hogy azonban jövőben minden lehető kifogás elkerültethessék, az intézkedés részünkről is megtétezt.

Izlettettek elnöktől Boisbunel és Bolveileri vajoncok és szászpap alma; Reményik testvérektől egy névtelen, szép és jó tartós alma.

Április 25-én, főnöbbi tárgygyal kapcsolatosan, csudálkozással értesült a szakosztály affelől, hogy némely, különben ahhozértó egyéniségek is akadnak, kik ha éppen az általuk kívánt napra nem érkeznek a megrendelt galyak, vagy más effélék csak ráírják: „retoure“, már késő, „nem fogadjuk el“ s aztán az illető cég vagy egylet, vagy nem tudni mi más,

hordozza az avvaljáró költségeket. Így járánk mi is e hó 4-én Bene József Ugocsamegyében lakó polgári iskolai tanár urral, fizetett egyletünk az általa vissza utasított 100 drb. ojtógalyért 79 krt, mely eljárása a tisztelt tanár urnak ancál csodátatosabbnak tünt föl szakosztályunk előtt, mivel a galyak közé még csak be sem tekintett. S hogy Ugocsában már akkor „késő“ lett volna ojtani, ez elképzelhetlen dolog. A galyak pedig igen jól gondozottak voltak.

Valóban óhajtható volna tudni az efféle tettek okát, hisz mi Kolozsvárt még most is folyvást ojtunk s még, a mint tudjuk, annál az intézetnél is, itt a szomszédban, melynek egykor éppen a tanár ur is egyik növendéke vala s szerzé ebbeli tapasztalatait. Április 4-én még nálunk javában grassált a tél s bizonyonnyal ott sem állott sokkal tovább a természet.

Bemutatja Zonda László egyleti kertész a megmaradt selejtes ojtványok névjegyzékét, melynek kapcsán a legközelebbi szerdára, a helyszínén árverezés tüzetett ki, jelentvén egyszersmind kertész ur, hogy az illető ojtványtáblák, alanyokkal szolgáló alma-körte magoncokkal be vannak ültetve s más tavaszi teendő is befejezve — s már következik az ojtás. (Ecce!)

Egyleti titkár tudatja, hogy az amerikai négyféle szőlőmag, jelentéstétel közlése mellett — saját kérésükre — Dániel Gábor és br. Bánffy Ádám egyleti tagoknak adattak át kísérletezés végett; mely helyekről annak idején a fajok megkaphatók lesznek.

Izlettettek elnöktől, még most is igen finom Borsos és Blenheimi peppin almák, Tavaszi jó Lujza, Téli esperes és Jozefina ismeretes jó körték s jegyzőtől szintén egy igen szép fejlettségű és kitünő jósaú Téli esperes körte.

A május 2-diki ülés a köztelken tartatott, mely alkalommal egyéb kebli ügyeken kívül, a rendes árban el nem adható apróbb ojtványok ügye intézetett el.

A május 9-én tartott ülésben szemlélet tárgygyá akartuk tenni a Biró Géza ur által beküldött azou Doyenne de Comis körtegaly-részben levő Anthonomus magzatot, melyről a lapok 18-ik számában írva van, de fájdalom, annyira be volt „itatva lakkal“, hogy semmiféle eszközzel sem fedezhettük fel az átkozottat, — különben ezek ismerete szakosztályunk néhány tagja előtt már nagy idő óta nyilt titok, csak az a legnagyobb baj, hogy biztos orvoslására nem voltunk még képesek rájöni.

E tavaszon nálunk, e rovar ugyszólva semmi kárt nem okozott. „Galagonya özöndékünk“-nek — hála a Gondviselésnek! ugy látszik magva is kiveszett, „Gyűrűspókok“ éppen semmi, hanem ott van, egy pár határ részben, az átkozott Téli molypille zöldhernyója, mely a mult évben mérőben tönkre tett s most is megsemmisítéssel fenyegeti azon helyeken a gyümölcsös-tulajdonosok szép reményeit. Erről jóslá Parádi tanár ur az ősszel, hogy ismétellen nagy károkat fog okozni, ha tüzzel-vassal nem támadnak ellene a „Békási“ és „Házsongárdi“ birtokosok. S pedig, oh mily szép termés mutatkozik mindennemű gyümölcsben Kolozsvár területén!

A mai alkalommal izlettettek, jegyzőtől igen szép példány La Quintiny Boisbunel körte, mely annyira késői, hogy a múlt évben nem is lehetett éresét bevárni s most már élvezhető volt — s szintén jegyzőtől és elnöktől jól elkészült Bolveileri és „Tavaszi jó Lujza“ körték s különösen jegyzőéi, kiváló jók. Ugy látszik, hogy e két utóbbi is bekezdvalni a jók sorába, azon kezelés folytán, mellyel épen e sorok iroja viseltetik irántuk, t. i. február végéig hűvös pinczében tartja s ekkor melegebb levegű szobába helyezi, hol nem csak gyönyörű sárga színüket kapják meg, de egyről-egyig mindannyi élvezhetővé s nagy része valódi vaj körtévé válik, mely kezeléssel a kissé szeszélyes téli esperes is a legutolsó darabig finommá érik s lehet, hogy még a különben keveset érő Muzelman is.

A május 16-iki ülés holmi építkezési ügy folytán ismét a köztelken tartatott, mely alkalommal az elintézett dolgok befejezéseül izlettettek br. Bornemisza Tivadar urtól Maros-Ilyéről, valami kitünő fejlettségű s még egészen üde állapotban levő — meghatározás végett beküldött — almák, melyek belbecs tekintetében is a jók sorába tartoztak, de különösen piaczi gazdasági tekintetben a legelsőek közé illesztett, neve Téli sárga Stettini; méltó, hogy elterjesztést nyerjen. De ám a ma izlett Blenheimi és Borsós is bebizonyították, tenyésztésre méltóságukat, valamint a már pár év óta annyira ajánlatott Bánff Pál is kitünően megállotta helyét, mely utóbbi a Nagy Dániel s más kettő idősebb Bodor Pál kitünő gyümölcsstelepek produktuma.

Május 23-án a Somkerekai — Stengel — Gusztáv gyalui főerdész ur gyümölcssei kötötték le a jelenlevők figyelmét és pedig a teljesen üde Batul, Pónyik, Stettini piros = Török Bálint s egy még eddig névtelen gyönyörű, szép piros lapos alma. Ez almák tulajdonkép a Vadadi Gergely ur almái, melyeket a főerdész ur az ősszel vett és hozatott s kitünő gondnal kezelt a gyalui várkerti lakásán levő pinczében. Tehát jó pincze, alkalmas helyiség mellett Batulunk és pónyikunk május vége felé, sőt a mint szakoszt. jegyző szemtanu állítja, még júniusban is kapható leend, jelzett helyről e „két erdélyi kincsünk“ s a másik két említett.

A mi a névtelen „pirosat“ illeti, ezt pár év előtt avval a megjegyzéssel küldte volt be hozzánk Vadadi ur, miszerint e gyümölcs, mint gyöksarjakról is tenyészíthető — tulságig termékeny „sáját magonc“, egykor nélkülözhetővé teendi még a „gyógyit“ is. Ez állítást akkor igen merésznek találtuk, de most, ismételtlen meggyőződvn minden tekintetben — érdemes volta felől, igazat adunk előállítójának s főlhjuk rá ügyfeleink becses figyelmét! Megkeresztelésére nézve pedig azt gondoltuk, hogy nyerje az fáradhatatlan buzgalmu létesítőjének, már is széles körben ismert nevét. Hogy a keresztelő hol és mikor leend, arra nézve bevárjuk igen tisztelt Vadadi G. ur szives nyilatkozatát!

A Borsós alma, Bolveileri és Tavasz jó Lujza körték elnök és jegyzőtől ma is megjelentek, teljesen élvezhető állapotban, hanem végül jött egy példány Téli esperes = Doyenne d'hiver elnöktől, melynél jobbat, zamatteljesebbet, olvadóbbat

nem is gondolhatni, úgy, hogy ha a Jozefine des Malinest a téli körték királynéjának tartjuk, ezt méltó társkép körtéink királyául kell elfogadnunk.

Május 30-án, egyéb belügyek elintézése után, meglepetéssel szemléltette és izlette a szakosztály Paget János méltósága két jeles almáját az óriás nagyságu Bánffi Pált és kitünő finom és még most is elég üde Londoni peppint, melyek szintén igen jó gondviselésről tanuskodtak. S még elnöktől a Boisbunel vajoncztát Bolveilerit s egy brüsseli pergament = téli esperest.

S aztán eltávozva, láttunk további dolgainkhoz.

Szentgyörgyi Lajos.
szakosztályi jegyző.

Kolozsvári lóversenyek.

(Vége.)

Második nap, vasárnap szeptember 2-án.

I. Első osztályu államdíj 3000 franc aranyban. Futhat minden állandóan Erdélyben lakó birtokos bona fide birtokában levő, Erdélyben elletett és felnevelt mén vagy kancza. Távolság 4800 meter. Teher 3 évesre 55½, 4 évesre 65 klgramm, 5 évesre és idősebbre 68½ klgramm, kanczára 1½ klgrammal kevesebb. Erdélyen kívül idomított lovakra 4 klgrammal több. Egy 1200 frt értékű verseny-nyertesre 3, két ily vagy egy nagyobb értékű verseny nyertesére 5 klgrammal több, de nem halmozva. Tétel 60 frt, fele bánat. Tét- és bánatösszeg fele az első, fele második lóé. Nevezési zárnapp 1883. július 20-ika, déli 12 óráig bezárólag.

II. Polgári és Kolozsvár városi díj 250 frt. Futhat minden állandóan Kolozsvárt lakó Kolozsvár városi polgárnak legalább 3 hó óta bona fide birtokában levő lova. Tenyésztők kizárva. Távolság 2000 meter. Teherkiégényítés nélkül. Urlovarok színben vagy egyen ruhában. Tétel 10 frt, fele bánat. Tét- és bánat felét a második ló kapja, a 3-ik ló tételének levonása után. Legalább három különböző tulajdonos lovának kell futni, különben a díj nem adatik ki. Nevezés 1883. augusztus 20-áig.

III. Másodosztályu államdíj 2000 franc aranyban. Futhat minden állandóan Erdélyben lakó birtokos bona fide tulajdonában levő continentalis mén vagy kancza, francia lovak kivételével. Távolság 2400 meter. Teher 3 évesre 55, 4 évesre 65 klgramm, 5 évesre és idősebbre 66½ klgr. Ménre 1½ klgrammal több. Belföldi mén vagy kancza ivadékkára 2½, mindkettőjére 4 klgrammal kevesebb. Erdélyben elletett és fölnevelt félvérre 3 klgrammal kevesebb. Nem Erdélyben idomított lóra 4 kilogrammal több. Egy 1000 frt értékű verseny nyerőjére 3, két ilyen vagy egy nagyobb értékűjére 5 klgrammal több. Tétel 50 frt, fele bánat. Tét- és bánatösszeg fele az első, fele a második lóé. Nevezési zárnapp 1883. július 20-ka déli 12 óráig bezárólag.

IV. Reiter-Club eladó-akadályverseny. Díj 800 frt. Nyitva mindazon belföldi és német lovak számára,

melyek a Club tagjainak tulajdonai és azok által egyenruhában vagy színekben lovagoltatnak. Távolság körülbelül 4000 meter. Teher 4 évesre 75 kilogramm, 5 évesre és idősebbre 80½ kilogramm. A győztes 1500 forintért eladó, minden 100 forint után, melylyel a ló olcsóbb, 1½ kilo teher könnyebbség, 500 forintnál alól lovat nevezni nem szabad. A győztes árverés után eladatik. Mindazon lovak, melyek a versenyben résztvettek, a verseny-szabályok 56. cikkelye szerint követelhetők. Az árverés után begyűlt többlet felét a második ló kapja, a más fele rész a Club pénztárának marad. Három különböző tulajdonos lovának indulni kell, különben csak féldíj. Tétel 10 forint, f. v. f. A tételek és bánatok a második lóé. Nevezési zárnap 1883. augusztus 10-ike.

V. Vigaszverseny. Handicap, kötelező mindazon lovakra, melyek ez évi kolozsvári versenyeken nevezve voltak. Kivételt képeznek Polgári díjra és Reiter-Club eladó akadályversenyre nevezett lovak, ezek fennebbi díjra se nem kötelezők, se nem kizárók. Futhat csak olyan ló, mely a fennirt díjak valamelyikéért indult, de nem nyert. Távolság 1600 meter. Tétel 40 forint, bánat 25 forint, augusztus 25-ig jelentve 15 forint. — Terhek augusztus 10-ig közzétételnek.

VI. Földészek versenye, adva több sportkedvelő által.

Megjegyzések:

1. Bármely versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat s ilyen is csak: ki bona fide nevezi lovat.

2. Részvényesnek csak az tekinthető, ki a versenyekig az e célra szerkesztett nyilatkozatot — hogy 10 évig az egylet részvényes tagja óhajt lenni — aláírja és az első évi részvényt 10 forintban lefizeti.

3. Részvényes sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

4. Minden nyeresémből 5% az egyleti pénztár javára levonatnak.

5. Minden pályázó lótól, annyiszor, a hányszor indul, 5 forint indulási pénz és 5 forint gyeppez az egyleti pénztárba fizetendő.

6. Teherregységül a kilogramm szolgál, távolságnál a méter.

7. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar színeivel, a ló származásával, a terhek pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történniök.

8. Csak levél vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megjőjön.

9. Valamennyi tétel- és bánatösszeg a mérés előtt félórával a titkárságnál befizetendő, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek említett ideig be nem fizettek, pályázásra nem bocsátatnak.

10. Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily

czim alatt: „Versenyt illető“ Bartha Lajoshoz Kolozsvártt, főter 4-ik szám, bérmentesen intézendők.

A lovaregylet megbizásából:

Bartha Lajos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Veszett eb marása ellen a foghagymában megtalálták volna a biztos védszert. A vizzel jól kimosott sebet tört foghagymával jól be kell dörzsölni. Belsőleg igyék a beteg erős fokhagyma főzetet s éljen hasonló hagymás ételekkel: 9 nap mulva veszélyen kívül érezheti magát.

— A fahamu szilvafák és káposzta trágázására igen kitünő. A szilvára vonatkozólag egy amerikai gazda következőket beszéli: Az én tanyámon több szép szilvafa volt, a melyekről a gyümölcs félig éretten rendszeren lehullott. Sok mindenféle szert megpróbáltam, a melyek közül mindenik haszontalan volt, kivéve a kénnel való füstölést, mely némi eredményt képes volt felmutatni. Egy barátom tanácsára mártiusban fahamut hintettem a fák tövére s ezt azóta minden évben ismételem, mert azóta a fák még szebben diszlenek és a szilva sohasem hull le. Egy másik amerikai gazda pedig a haramatos káposztára szokott hamut hinteni, hogy a hernyók pusztítását megakadályozza s azt állítja, hogy több ízben kapott szép termést olyankor is, a mikor szomszédainak, kik pedig „patikai szereket“ használtak, minden káposztását lerágja a hernyó. (M. F.)

— Dugványok biztosan meggyökeresednek, ha azon eljárást alkalmazzuk, melyet az amerikaiak már évek óta használnak drágább s nehezebben credő fa és cserjék gyökeresztése végett. Ezen eljárás abból áll, hogy veszünk egy szélesszájú üveget s abba egy langyos vízből kifacsart szivacsot helyezünk oly képen, hogy a szivacs az üveg fenekét egészen ellepje. Most beállítjuk a szivacsra a kényesebb s keményebb fajú dugványokat s az üveget meleg helyen (hályha felett) tartjuk, arra figyelvén folytonosan, miszerint a szivacs soha ki ne száradjon, hanem langyos vizzel, pótlólag megnedvesíttessenek szükség szerint. Ezen eljárás által 8—12 nap alatt minden dugványunk biztosan meg fog gyökeresedni, a mikor is azok kiszedetvén, egyenkint cserépbe átültethetők. (F. G.)

s. — Észak-Európában, hol most junius havában soha teljesen be nem sötétedik s a nap legfőbb 1—2 órányi időre sülyed a láthatár alá, azon érdekes tapasztalatot tették, hogy a vetemények, gabonanemek magvai 50—60 százalékkal súlyosabbak lesznek, ha Dél-Európa országaiból oda viszik s Norvég- és Svédországokban tenyésztik. Ezt a súlyszaporodást azonban csak a keményítő nagyobb mennyisége okozza, a protein anyagok (siker) mennyisége ugyanaz marad, mint nálunk: — Érdekes azon tapasztalat is, hogy gyümölcs és vad fáink s kerti veteményeink levelei az északi hideg tartományokban nagyobbra fejlődnek; a virágok színe pedig élénkebb lesz, mint nálunk ugyanazon fajoké.

— Gyümölcsfák és cserjék alját jó mélyen felkapálva, a nyári meleg hónapok idejére hintsd be tenyérnyi vastagon, falevéllal, törekkkel, szalmás trágyával, vagy más kerti és házi hulladékkal. Kedvező hatása a bővebb termésben és szebben fejlett gyümölcsökön mutatkozik.

— s. Madárijesztő. „Madár“ alatt közönségesen a verébet szokták nálunk érteni; kertekben, mezőn a borsót, cseresznyét, buzát, szőlőt s. b. alig bírjuk érés alkalmával tőle védelmezni. De a veréb okos, furfangos állat is ám! mindenféle haszontalan ijesztőtől, csergetéstől egykönnyen meg nem riad; hamar megszokja; egy helyről felröppen s néhány lépéssel odább újra meg száll. — Következő szert ajánlják ellene külföldi kertészek: Szedj össze mindenféle üvegcserepet (legjobb a tőkördarabok); ragasd össze, kötözd zsinorra s a kert és szántó föld különböző részein aggasd fel, mint a czérnára kötözött tollakkal szokás. Valahányszor szél lebben, az üveg csillogása messzire meglátszik s az óvatos madár fél tőle. — Üvegragacsot így készíthetsz: 4 rész szurok, 2 rész faggyu és 3 rész gipszpor jól összegyurva. Czélszerű, ha összeragasztáskor vékony drótot, vagy spárgadarabokat ragatsz az üvegdarabok közé; ezeknél fogva könnyebb lesz a felkötözés.

— Állatkiállítás. A marostordamegyei gazdasági egyesület által fehér, erdélyi fajú szarvasmarha állatkiállítás rendeztetik 1883. június hó 17-ik napján, délelőtt 10 órakor Görgey-Szent-Imre községben, mely alkalommal felerészben állami adományozásból, más részben az egyesület saját pénztárából száz forint jutalom osztatik ki az arra érdemeseknek találandó állatok tulajdonosai között és pedig:

1. Egy éves tehén és ökör borjakért két-két díj 5 és 3 frt = 16 frt
  2. Két „ „ „ „ „ „ 8 és 5 frt = 26 frt
  3. Három „ „ „ „ „ „ 10 és 6 frt = 32 frt
  4. Legszebb borjas tehénekért két díj 16 és 10 frt = 26 frt
- Összesen 16 díj 100 frtban.

A kitűzött díjakra versenyezhetnek mindazon megyei tulajdonosok, kik 30 holdnál nagyobb földbirtokkal nem bírnak, mely körülményt, valamint azt, hogy a versenyző állat a kiállítónak saját nevelése: hiteles községi bizonyítvánnyal kell igazolniok. Nagyobb birtokosok szintén pályázhatnak az egyesületi diszokmányra. A bíráló bizottság a helyszínén mondja ki végérvényes határozatait és osztja ki a kitűzött jutalmakat. A marostordamegyei gazdasági egyesület választmánya.

Maros-Vásárhelyt, 1883. június hó 3-án.

Br. Apór Károly, **Deák Lajos,**
elnök. titkár.

— Értesítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdasztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhatjuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, —

mivel ezen intézménynek főczélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest június 9. | Bécs június 9.

Buza	10.25 — 10.95 frt	10.30 — 11.90 frt
Rezs	7.70 — 7.90 frt	8.20 — 9.00 frt
Árpa, takarmány	7.10 — 7.50 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.40 — 7.80 frt	8.00 — 9.50 frt
Árpa, seres	8.10 — 9.00 frt	10.00 — 10.75 frt
Zab	6.40 — 6.80 frt	7.00 — 7.40 frt
Törökbuza	6.70 — 6.85 frt	7.35 — 8.40 frt

Budapesti marhavásár június 7-én. Összes felhajtás 1082 db. nagy és — apró marha. Ebből eladatott 18 db. bika, 832 db. ökör, 123 db. vágó tehén, — db. fejős tehén, 109 db. bival, — db. borju, — db. juh. Árak: bika darabonként — — frt, ökör páronként — — frt, vágó tehén páronként — — frt, fejős tehén darabonként — — frt, bival páronként — — frt, borju darabonként — — frt, bárány páronként — — frt, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 54—56 frt, tehénhús 52—54 frt, borjuhús — — frt, bivalhús 50—52 frt.

Bécsi marhavásár június 5-én. Összes felhajtás 3301 drb és pedig 1710 drb. magyar, 1285 drb. lengyel és 306 drb. német fajta, melyből 3225 drb. ökör, 34 drb. tehén, 41 drb. bika és 1 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—62 frt, lengyel 54—60 frt, német 55—62 frt, tehén 50—54 frt, bika 54—58 frt, bival — frt. Lábán darabonként 125—235 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár június 8-án. (Az első magyar sertéshizlalo és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—300 klgr. nehéz 56 kr., csekélyebb minőségűek 55 kr., 220—260 klgr. nehezek 53½—55 kr. Öreg 300 kilogramm tui 53—54 kr, vidéki sertés 52—53 kr. Transitóban: szerbiai 50—56½ kr, romániai 54—56 kr, tüskés 50—52 kr tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 5554 darab, összes elhajtás 7733 drb.

Bécsi sertésvásár június 5-én. Összes felhajtás 6082 drb. és pedig 1317 drb. nehéz, 1765 drb. középhez és 3000 drb. süldő; melyből 2612 drb. magyar, 3000 drb. orosz-lengyel, 350 drb. szorb és 120 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 53—54½ frt, középhez 44—52 frt, süldő 38—44 frt; szalonna és zsír 62—64 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	junius	7	600	500	425	—	250	425	—	—	250	40
Bánfi-Hunyad	junius	5	750	600	550	—	230	550	—	—	260	40
Besztercze	május	29	650	525	—	—	300	450	500	210	320	36
Brassó	junius	8	650	500	400	310	235	460	355	330	250	44
Csik-Szereda	junius	6	750	600	500	450	325	600	300	80	200	36
Deés	junius	5	760	680	580	320	370	650	600	240	420	40
Déva*	junius	9	960	780	720	—	350	620	200	90	230	44
Erzsébetváros	junius	9	700	550	500	—	300	460	400	180	250	44
Fogarás	junius	8	650	—	450	—	232	500	380	140	230	40
Gyula-Fehérvár	junius	9	700	550	500	—	300	475	250	—	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	junius	9	800	750	525	525	350	600	520	300	160	40
Hátszeg	junius	4	720	700	530	350	260	550	150	150	280	42
Kézdi-Vásárhely	junius	7	720	—	490	400	270	550	480	110	300	40
Kolozsvár	junius	7	702	—	476	—	230	450	300	180	300	48
Maros-Ludas	junius	29	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely*	május	31	840	730	770	680	590	620	360	180	320	44
Medgyes	junius	7	660	575	505	—	290	460	315	110	240	40
Nagy-Enyed	junius	7	625	540	400	—	400	450	540	180	280	44
Nagy-Szeben	junius	8	680	560	480	—	280	530	280	200	300	44—46
Nagy-Várad	junius	5	730	590	495	345	230	465	400	240	350	52
Segesvár	junius	7	720	530	500	—	280	490	240	140	200	44
Sepsi-Szent-György	junius	11	700	650	500	370	230	500	300	180	200	40
Szamosujvár	junius	11	660	510	570	—	230	480	250	80	250	40
Szász-Régen	junius	7	575	425	562	—	287	487	430	210	260	40
Szász-Sebes	junius	7	725	600	500	—	325	475	180	150	240	44
Szászváros	junius	9	730	610	530	—	290	510	210	70	210	40
Székely-Udvarhely	junius	3	800	650	600	—	300	575	300	70	280	40
Szilágy-Somlyó	junius	8	650	520	490	—	210	440	400	200	300	40
Teke	junius	4	600	550	450	—	225	450	250	40	300	40
Torda	junius	9	625	475	500	—	240	420	200	20	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—26 1—30 1—36 1—40 1—52																			
		szeri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számítatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők mindon külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.